

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Kuchynky a soudců JUDr. Václava Roučky a Mgr. Jaroslava Škopka v právní věci **žalobkyně: JUDr. K.B., zastoupené Mgr. Petrem Kallou, advokátem se sídlem Jana Zajíce 32, Praha 7, proti žalovanému: Ministerstvo práce a sociálních věcí, se sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2,** v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 9. 2014, čj. 2014/45089-911/1,

t a k t o :

- I. **Rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 10. 9. 2014, čj. 2014/45089-911/1, a rozhodnutí Krajského úřadu Plzeňského kraje ze dne 13. 6. 2014, čj. SV/1898/14, se z r u š u j í a věc se v r a c í k dalšímu řízení žalovanému.**
- II. **Účastníkům se náhrada nákladů řízení nepřiznává.**

O d ů v o d n ě n í

I. Vymezení věci

Žalobkyně nebyla zařazena do evidence žadatelů o zprostředkování osvojení vedené Krajským úřadem Plzeňského kraje [rozhodnutí Krajského úřadu Plzeňského kraje ze dne 13. 6. 2014, čj. SV/1898/14, ve spojení s rozhodnutím Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 10. 9. 2014, čj. 2014/45089-911/1].

Závažný důvod, pro který nelze žalobkyni zařadit do evidence žadatelů, byl shledán v ust. § 13 odst. 2 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů [dále jen „zákon o registrovaném

partnerství“], podle něhož trvajícím registrované partnerství brání tomu, aby se některý z partnerů stal osvojitelem dítěte.

Usnesením ze dne 30. 12. 2014, čj. 30A 154/2014-29, Krajský soud v Plzni žalobu odmítl, neboť měl za to, že se jí žalobkyně domáhá přezkoumání rozhodnutí, jímž správní orgán rozhodl v mezích své zákonné pravomoci v soukromoprávní věci. Proti tomuto usnesení zdejšího soudu podala žalobkyně kasační stížnost. Rozsudkem ze dne 20. 3. 2015, čj. 4 Ads 12/2015-46, Nejvyšší správní soud usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 30. 12. 2014, čj. 30A 154/2014-29, zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. V tomto svém rozsudku došel Nejvyšší správní soud k závěru, že rozhodnutí správních orgánů (příslušného krajského úřadu a Ministerstva práce a sociálních věcí) ve věci zařazení stěžovatelky do (veřejnoprávní) evidence žadatelů vhodných ke zprostředkování osvojení dítěte (§ 22 odst. 6 zákona č. 359/1999 Sb.) je zakončeno vydáním správního aktu, k jehož přezkoumání je dána pravomoc soudů rozhodujících ve správním soudnictví, a současně zde Nejvyšší správní soud uvedl, že nelze dospět k závěru, že nezařazením osoby do evidence žadatelů vhodných ke zprostředkování osvojení se na právním postavení takové osoby ničeho nemění, protože i v takovém případě může dotyčná osoba dosáhnout osvojení za určitých podmínek.

Řešení přezkoumávané věci tak spočívá jediné v aplikaci, resp. v existenci ust. § 13 odst. 2 zákona o registrovaném partnerství.

II. Žaloba

Žalobkyně uvedla, že o její žádosti o zařazení do evidence žadatelů o zprostředkování osvojení bylo rozhodnuto, aniž byla zohledněna vhodnost žalobkyně stát se osvojitelem. Správní orgány se nijak nevypořádaly s výsledkem šetření provedeného Městským úřadem Nýřany, který v souvislosti s podanou žádostí žalobkyně navštívil její domácnost a v rozhovoru s ní a její partnerkou podrobně doplňoval osobní a rodinné údaje a informace. Správní orgán tedy přísně formálně vydal rozhodnutí ve věci, aniž by posoudil skutečnou vhodnost žalobkyně k zařazení do evidence osob způsobilých stát se osvojiteli. Správní orgány se přitom odvolaly na zákaz osvojení osobou žijící v registrovaném partnerství stanovený v § 13 odst. 2 zákona o registrovaném partnerství. Žalobkyně má za to, že uvedenými správními rozhodnutími došlo k porušení její rovnosti v právech a k zásahu do její důstojnosti, jakož i do soukromého a rodinného života. Podrobně namítala, že již samotným ustanovením § 13 odst. 2 zákona o registrovaném partnerství došlo k zásahu do její lidské důstojnosti (část III. žaloby), k porušení rovnosti žalobkyně v právech a rovnosti jejích příležitostí (část IV. žaloby) a k zásahu do jejího soukromého a rodinného života (část V. žaloby). V dalším se odkazuje na plný text žaloby (čl. 1 až 7 soudního spisu).

III. Vyjádření žalovaného správního orgánu

Ministerstvo práce a sociálních věcí se k žalobě vyjádřilo tak, že správní orgány postupovaly plně v souladu s platnou právní úpravou a za žádných okolností nemohly vyhovět žádosti z důvodu zákonné překážky na straně žalobkyně. Jediným důvodem pro zamítnutí žádosti byla skutečnost, že platné znění § 13 odst. 2 zákona o registrovaném partnerství výslovně vylučovalo osoby žijící v registrovaném partnerství z možnosti osvojení dítěte. Jednalo se o obdobnou situaci, jako když jsou na straně žadatele zjištěny jiné zákonné

překážky, které automaticky brání tomu, aby se žadatel stal osvojitelem dítěte. Ministerstvo práce a sociálních věcí není věcným gestorem zákona o registrovaném partnerství a na jeho znění nemá podstatný vliv. Ve správním řízení nemohly správní orgány postupovat jinak, než zamítnout žádost žalobkyně o zařazení do evidence žadatelů o zprostředkování osvojení s odkazem na platné znění ust. § 13 odst. 2 zákona o registrovaném partnerství. V dalším se odkazuje na plný text vyjádření žalovaného k žalobě (čl. 63 až 66 soudního spisu).

IV. Nález Ústavního soudu

Dne 5. 3. 2015 Ústavní soud přijal a pod sp. zn. Pl. ÚS 7/15 zapsal návrh Městského soudu v Praze na zrušení ust. § 13 odst. 2 zákona o registrovaném partnerství podle čl. 95 odst. 2 Ústavy České republiky a ust. § 64 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

Nálezem ze dne 14. 6. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 7/15 (ústně vyhlášeným dne 28. 6. 2016), Ústavní soud ustanovení § 13 odst. 2 zákona o registrovaném partnerství zrušil dnem vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů. Ústavní soud shledal napadené zákonné ustanovení rozporným s právem na lidskou důstojnost, s právem na soukromý život a se zákazem diskriminace zakotvenými v čl. 1, čl. 3 odst. 1 a čl. 10 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod a v čl. 8 odst. 1 a čl. 14 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Nález Ústavního soudu ze dne 14. 6. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 7/15 (ústně vyhlášený dne 28. 6. 2016), byl ve Sbírce zákonů vyhlášen dne 22. 8. 2016 pod č. 234/2016 Sb.

V. Posouzení věci krajským soudem

Zrušující nález Ústavního soudu nevyvolává automaticky žádné důsledky v oblasti individuálních právních aktů vydaných na základě zrušeného zákonného ustanovení.

Za této situace ovšem došel Nejvyšší správní soud k tomuto závěru: „Zruší-li Ústavní soud některé ustanovení zákona pro jeho neústavnost, odpovídá principu oprávněného očekávání, aby soud v přezkumném řízení zrušil rozhodnutí správního orgánu, které se o ně opírá. Při přezkoumání zákonnosti rozhodnutí proto správní soud není vázán ustanovením takto zrušeného zákonného ustanovení, ale musí dbát nálezu Ústavního soudu; v takovém případě není rozhodující, že napadené rozhodnutí správního orgánu bylo vydáno ještě před tím, než Ústavní soud zákonné ustanovení zrušil. Nezákonnost napadeného rozhodnutí pak správní soud zpravidla shledá v rozporu s předpisem vyšší právní síly, totiž s Ústavou.“ (rozsudek ze dne 13. 5. 2003, čj. 7A 146/2001-29, publikovaný pod č. 2/2003 Sb. NSS).

Z odůvodnění předmětného nálezu Ústavního soudu plyne, že neústavnost ustanovení § 13 odst. 2 zákona o registrovaném partnerství tu byla po celou dobu jeho účinnosti. Ačkoli zdejší soud sám řízení o zrušení předmětného ustanovení nevyvolal, nemohl pominout tuto zásadní změnu právního stavu a trvat na formálním naplnění procesního předpisu (§ 75 odst. 1 s. ř. s) při vědomí, že tím sice koná podle jeho textu, nikoli však smyslu. Zákon vnímá procesní nástroje, jimiž disponuje, nepochybně toliko jako prostředek vedoucí ke zjednání spravedlnosti. Nastala-li situace, pro niž je typický rozpor mezi rozumným řešením, na něž však není norma beze zbytku připravena, a řešením, jež sice lze pod text právního předpisu zahrnout, avšak jež vede toliko k nadbytečnému zatížení účastníků řízení novými řízeními

(zde ústavní stížností), je třeba zvolit řešení, které by odpovídalo principu oprávněného očekávání, jež je součástí moderního pojetí práva. V daném případě byl prostor pro nápravu otevřen podáním žaloby a jde tak o situaci odlišnou od té, kdy by žaloba podána nebyla, co se týče právních vztahů vzniklých před zrušením právního předpisu. Potvrzovat zákonnost rozhodnutí žalovaného při vědomí o neústavnosti celého postupu soud za rozumné řešení nepovažuje. Z těchto důvodů soud pro nezákonnost, která spočívá v rozporu aplikovaného zákonného ustanovení s Listinou základních práv a svobod a Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod, podle § 78 odst. 1 věty první s. ř. s. zrušil napadené rozhodnutí a ze stejného důvodu podle § 78 odst. 3 s. ř. s. zrušil i rozhodnutí správního orgánu nižšího stupně, které mu předcházelo, a podle § 78 odst. 4 s. ř. s. vyslovil současně, že věc se vrací k dalšímu řízení žalovanému. V dalším řízení je správní orgán vázán právním názorem, že ust. § 13 odst. 2 zákona o registrovaném partnerství je rozporné s právem na lidskou důstojnost, s právem na soukromý život a se zákazem diskriminace.

Účastníci řízení souhlasili s rozhodnutím soudu o věci samé bez jednání.

VI. Náklady řízení

Základním kritériem, které se uplatňuje při rozhodování o náhradě nákladů vzniklých účastníkům řízení, je úspěch ve věci (§ 60 odst. 1 s. ř. s.). V daném případě plně úspěšnou bezesporu byla žalobkyně. Jsou-li však pro to důvody zvláštního zřetele hodné, může soud podle § 60 odst. 7 s. ř. s. výjimečně rozhodnout, že se náhrada nákladů účastníkům nepřiznává. Toto moderační ustanovení bylo použito i ve výše uvedeném rozsudku ze dne 13. 5. 2003, čj. 7A 146/2001-29, když za důvod zvláštního zřetele hodný pro nepřiznání náhrady úspěšnému účastníkovi řízení považoval Nejvyšší správní soud skutečnost, že žalovaný správní orgán aplikoval v té době platný zákon, který mu takovýto postup umožňoval, a sám jeho neústavnost namítnout nemohl. Také v právě přezkoumávané věci zdejší soud shledal prostor pro výjimečné použití moderačního ustanovení § 60 odst. 7 s. ř. s., neboť rovněž tu nemohly správní orgány samy namítnout neústavnost předmětné právní úpravy a v době jejich rozhodování účinné zákonné ustanovení jim nezařazení žalobkyně do evidence žadatelů o zprostředkování osvojení neumožňovalo, nýbrž dokonce od nich přímo vyžadovalo.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost do dvou týdnů po jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí,

proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Plzni dne 15. srpna 2016

Za správnost vyhotovení: Martina Kerberová

JUDr. PhDr. Petr KUČHYNKA, Ph.D., v.r.
předseda senátu